

Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
«ЦО»г.Магас

<p>Рассмотрено Руководитель методического объединения учителей ГБОУ Центр Образования г.Магас _____</p> <p><i>З.Б.</i> / Куркиева З.Б./ ФИО «30» 08 2023-24 г</p>	<p>Согласовано Заместитель директора по УВР</p> <p><i>[Signature]</i> /Булгучев Б.Х./ ФИО</p> <p>«30» 08 2023-24г</p>	<p>Утверждаю Директор</p> <p><i>[Signature]</i> /Торшхоева М.М./ ФИО</p> <p>от « _____ » _____ 2023-24г</p>
---	---	---

**Г1алг1ай мотт хьехара
календарни тематически план**

Класс : 4

Хьехархо : Тазинакъан Асхьаба Тамила

Сахьатий боарам:

Шера 68 сахьат.

К1ира 2 сахьат.

План оттаяй ФГОСа положенеца а декхарашца а ювзаяь книжка программах «Г1алг1ай мотт». Оттадаьраш: К. А. Гагиев, Н. Д. Котиева, Р.И.Оздоев, Магас издательство «Сердало» 2009 шу.

4 классе дешар хъехара календарни тематически план.

4.А³ 4.Б⁴

№ арг 1.	Лерх1 а ха	Йол а ха	Сахъ ат	Урока тема	Дешара балха кертера тайпаш, дешархочун ха дезара лерх1ам.
1	4.03 18.09 25.09		1	1 чет. Даьй – мохк-Г1алг1айче. 8 с. .Хамхоев А. «Г1алг1ай мохк». Яндиев Дж. «Тахан со г1озваьнна...» Гагиев Г. «Къамаьл». Осмиев Хь. «Ма къаьга доаг1а...»	Чулоацам тахкар, эпитет, олицетворени, антонимаш, синонимаш хъалаха хар, байт оттаяра бокъонаш йовзар, цох къамаьл дар. Мотт шаьрбар, дувзаденна къамаьл де хар, хаттара жоп дала а ,эша дош, предложени текста юкьера хъалаха хар. Оаз тоаеш дешар, автора хетар оазаца д1аалар. Ший метта хозал йовзар, къайленаш тахкар, мехкацара а меттацара а безам совбаккхар. Дешара лоарх1ам хар.
2	2.10		1	Чахкиев С. «Магас». Гагиев Къ. « Магас-г1ала».	Чулоацам тахкар, эпитет, олицетворени, антонимаш, синонимаш хъалаха хар, байт оттаяра бокъонаш йовзар, цох къамаьл дар. Мотт шаьрбар, дувзаденна къамаьл де хар, хаттара жоп дала а ,эша дош, предложени текста юкьера хъалаха хар. Оаз тоаеш дешар, автора хетар оазаца д1аалар. Ший метта хозал йовзар, къайленаш тахкар, мехкацара а меттацара а безам совбаккхар.
3	9.10		1	Чахкиев С. «Наьсаре» Кодзоев Т. « Г1ишлонхой 1уйре». Озиев С. « Даьхен ираз 1алашде».	Байтий юкьера кертера тема хъаала хар, халача кердача дешай ма1ан де, уж нийса а шаьра а дешара болх бар. Чулоацам хъабувца ха, кертера уйла хъаала, йоазонхочо байт оттаеш лелаю литературни приёмаш хъаювца. Кхыча йоазонхой Магасах лаьца язъь байташ лахар. Мотт шаьрбар, дувцара къамаьл оттаде хар. Ше г1алг1ай къаман дакъа долга, везаш волга, бергбола пайда малаг1а ба ховш дешархо хилар.
4	16.10		1	Вай байракх. Вай герб. Паччахьалкхен гимнах.	Х1аман белгалонаш ювцаш йола текст тахка хар, чулоацамах дувца а, кертера уйла хъаала а хар. Шаьра деша, дешай ма1ан тахка, кицаш доаладе хар. Ше вахаш волча моттигах дувца хар, из моттиг 1ойилла шу хар, карта оттаде дар. Ший мехках доаккхал дар, из безар.
5	23.10		1	Г1алг1ай республика Конституци.Гагиев Г. «Вай Конституцех»	Байтий юкьера кертера тема хъаала хар, халача кердача дешай ма1ан де, уж нийса а шаьра а дешара болх бар. Чулоацам хъабувца ха, кертера уйла хъаала, йоазонхочо байт оттаеш лелаю литературни приёмаш хъаювца. Тайп- тайпарча балхах хар, цу балхашца ший вахар дувзаде хар, къахъегамах кхетам хилар, къахъегам безар, цун дозал хар. Оаз тоаеш деша, йоазонхочун дог-уйла оазаца хъахойта хар.
6	30.10		1	Классал арахъа дешар. «Берех, берий г1улакхех дола дувцараш».	Х1аман белгалонаш ювцаш йола текст тахка хар, чулоацамах дувца а, кертера уйла хъаала а хар. Шаьра деша хар: дешаш метта доккхий таьрахъаш а. Паччахьалкхе хъахинна шу ха, ший къаман сийленах дувца а

7	13.11		1	<p>Хьамсара 1алама сурташ. 4 с.</p> <p>Гагиев Г. «Г1аьнаш лега ха». Торшхоев И.</p> <p>«Хьунаг1ара гуйран 1уйре». Шадиев С.</p> <p>«Эггара боккхаг1бола чкъаьра»</p>	<p>ха. Даьхе еза, из лораяра балхаш хар</p> <p>Х1аман белгалонаш ювцаш йола текст тахка хар, чулоацамах дувца а, кертера уйла хьаала а хар. Шаьра деша хар: дешаш метта доккхий таьрахьаш а. Паччахьалкхе хьахинна шу ха, ший къаман сийленах дувца а ха. Даьхе еза, из лораяра балхаш хар. Республика кертера бокьо малаг1а я хар, берий бокьонаш хар.</p>
8	20.11		1	<p>Саракаев Хь. «Аьрки сала1ар» Ведзижев А.</p> <p>«Эг1ар»</p>	<p>Тайп-тайпарча йоазонхой берий вахарах йола произведенеш хар, книжкаш дешар. Дийшачун кертера уйла хьаала хар, чулоцам хьабувца а тахка а хар. Текста доаг1а кица лоаладе хар. Шаьра а оаз таоеш деша а ха. Дийшачох пайда эца ха, дешара безам т1абахийтар, меттацара безам совбаккхар.</p>
9	27.11		1	<p>Къахьегам,г1улакх, эздел – вай доттаг1ий ба. 8с.</p> <p>Плиев М.-С. «Кхоанен даьй».</p>	<p>Байтий чулоацам тахка, хьабувца хар. Дувзадenna къамаьл шаьрдар. Х1аман белгалонаш хьахьокха дешаш юкьекхувла, дешашца 1алама сурт дила хар. Байта оттае 1омавалар, кхыча йоазонхой гуйрех лаьца байташ хар. Зем кхебар, 1алама хозле еза, из зе, из лорae дешархо 1омавар. Ше 1аламца бувзам болаш волга, х1ара саг 1алама дакъа долга ховш хилар</p>
10	4.12		1	<p>Осмиев Хь. «Безам ба са». Ужахова Х.</p> <p>«Г1ишлонхой». Берсанов Х. «Дикадар, водар».</p>	<p>Дувцара чулоацам тахкар, лоацца хьабувцар, план оттаяр. Шаьра а оаз тоаеш а дешар, абзацах дешар, цу абзаца кертера предложени хьаалар. Мотт шаьрбар, словарикаца болх бе хар, кертерадар къоастаде хар. Берашта юкье ший уйлаш хьаала а шийна хетар хьаала а оза ца луш хилар. Тоабаца болх бе хар, в1аши новкъостал деш хила хар.</p>
11	11.12		1	<p>Костоев 1. «Къоанои К1анти».</p> <p>Плиев М.-С. «Йиь хьажк1а».</p>	<p>Дувцара чулоацам тахкар, лоацца хьабувцар, план оттаяр. Шаьра а оаз тоаеш а дешар, абзацах дешар, цу абзаца кертера предложени хьаалар. Мотт шаьрбар, словарикаца болх бе хар, кертерадар къоастаде хар.</p>
12	18.12		1	<p>Плиев М.-С. «Йиь хьажк1а».</p> <p>Шадиев С. «Лейлай ц1ай».</p>	<p>Дувцара чулоацам тахкар, лоацца хьабувцар, план оттаяр. Шаьра а оаз тоаеш а дешар, абзацах дешар, цу абзаца кертера предложени хьаалар. Мотт шаьрбар, словарикаца болх бе хар, кертерадар къоастаде хар. Тоабаца болх бе хар, в1аши новкъостал деш хила хар. Текста доаг1а кица доаладе хар. Эг1ара бахьан тахка а, из хойташ дола текста юкьера дешаш хьалаха а, диалог е а хар. Дийшачох пайда эца хар.</p>
13	25.12		1	<p>Шадиев С. «Лейлай ц1ай».</p>	<p>Чулоацам тахкар, дувзадenna къамаьл дар, шаьра а хоза дешар. Керда дешаш хар, цар ма1ан дашхар. Текста кертера уйла малаг1а я хьаала хар. Кхоанен уйла еш хила везар хьехар. Ший кхоане мишта хиларга лерх1 хар. Дешара лоарх1ам хар.</p>

14	16.01		1	Шадиев С. «ХъагI».	Чулоацам тахкар, дувзаденна къамаъл дар, шаъра а хоза дешар. Керда дешаш хар, цар маIан дашхар. Текста кертера уйла малагIа я хъаала хар. Кхоанен уйла еш хила везар хъехар. Ший кхоане мишта хиларга лерхI хар.
15	22.01		1	Кл. ар. дешар. « Осмиев Хъ. байташ».	Дийшачун корта бе хар. Чулоацам хаттарашца тахка а, лоацца хъабувца хар. Хоржаш деша хар. Кица доаладе а цун маIан дашха а хар. Дешара дозал хар, дешара моттиг ший кхоанен юкье малагIа я а хар. Дика оамалаш йовза.
16	29.01		1	Халкъа багахбувцам. 9 с. «Багахбувцама дош-хозала хъаст» Танкиев А . Иллеш.	Дийшачун корта бе хар. Чулоацам хаттарашца тахка а, лоацца хъабувца хар. Хоржаш деша хар. Кица доаладе а цун маIан дашха а хар. Шаъра деша хар. Шин сага сурт- сибата башхо хъалаха а, цар оамалаш вIаши йиста а хар. ГIалгIай къаман вахара юкье сий яхача деша маIан де а, цох дувца хар.
17	5.02		1	Фаълга хъалха оалараш. «Тешаме новкъост» (фаълг). Ховли довзали. Кицаш	Сага сурт-сибат дешашца оттаде хар, оамалаш вIаши йиста хар. Чулоацам тахка, из хъабувца хар, Хоржаш деша, дувцара доакъашхошта хъалхара деша хар. Хаттара жоп ле а, из текста юкьера хъалаха а хар. Шаъра деша хар, дийшачун корта бе хар. Дувцар тохкаш деча къамаъла юкье дакъа лаца а, шийна нийса хетар дувца хар.
18	12.02		1	«Берза дув», «Борзи жIалии» (фаългаш).	Сага сурт-сибат дешашца оттаде хар, оамалаш вIаши йиста хар. Чулоацам тахка, из хъабувца хар, Хоржаш деша, дувцара доакъашхошта хъалхара деша хар. Хаттара жоп ле а, из текста юкьера хъалаха а хар. Шаъра деша хар, дийшачун корта бе хар. Дувцар тохкаш деча къамаъла юкье дакъа лаца а, шийна нийса хетар дувца хар.
				«Маъра кIаьнк» (фаълг).	
19	19.02		1	«Дошо фийг (фаълг).	Сага сурт-сибат дешашца оттаде хар, оамалаш вIаши йиста хар. Чулоацам тахка, из хъабувца хар, Хоржаш деша, дувцара доакъашхошта хъалхара деша хар. Хаттара жоп ле а, из текста юкьера хъалаха а хар. Шаъра деша хар, дийшачун корта бе хар. Дувцар тохкаш деча къамаъла юкье дакъа лаца а, шийна нийса хетар дувца хар.
				«Кхо хъехар» (фаълг). «Къе саги борзи» фаълг	
				«Iовдалча берзах бола фаълг».	

				Кл. ар. дешар. « Плиев М.-С. Байташ».	
20	26.02		1	«Доттагла» Гагиев Г. Мальсагов К. З. «Наъна мотт», «Сердалонга бода никъ.» Котиева Н.	Лоацца йоазонхочун вахарахи кхолламахи дувца хар. Дагахъа цу йоазонзочун ши-кхо байт хар. Шаъра дешар йоазонхочун уйла озаца длахойташ. Дувцара къамаъл оттаде хар. Тоабаца болх бе хар, цун юкъе ший мотт. Майшаридоттагладар. Бейхаболла пайда эцар. Керда дешаш юкъедоладар. Рифма фуй хар.
21	4.03		1	«Осканов Суламбик-халкъа турпал» Котиева Н.	Научни а литературни а текст фуй хар. Хламан белгало ювца хар, къамаъла юкъе кицаш юкъекхувлар, цар маан дашхар. Багахбувцамах кхетам хилар. Кхыдола иллеш лахар, уж длаяздар. Шаъра деша хара хетабаъ болх бар, дошлоргаца болх бар.
22	11.03		1	«Машар» Гагиев Г. «Ма дика дар...» Хамхоев А. « Сона байнаб тлом» Вышегуров. М. «Бераш даъхен кхоане я», Осмиев Хъ. «Шоайла машар лоаттабе» Озиев С.	Хламан белгало ювца хар, Кицаш а ховли-довзалеш а тематиках декъа хар. Дувзаденна къамаъл де хар. Влаши ладугла а къамаъла юкъе дакъа лаца а, Асий де а ха деза дешархошта. Глалглай мотт безаболийташ, метта клоаргал тохкаш болх бар.
23	11.03		1	«Хаъхочун да» Чахкиев С. «Шоайла машар лоаттабе» Озиев С.	Влаши ладугла а къамаъла юкъе дакъа лаца а, сий де а ха деза дешархошта. Глалглай мотт безаболийташ, метта клоаргал тохкаш болх бар. Чулоацам хаттарашца тахка хар, хъабувцар, шаъра дешар. Ший оамалех дувца хар, ший доттагла сурт-сибат дила хар.

24	25.03		1		Влаши ладувг1а а къамаъла юкъе дакъа лаца а, сий де а ха деза дешархошта. Г1алг1ай мотт безаболийташ, метта к1оаргал тошкаш болх бар. Чулоацам хаттарашца тахка хар, хъабувцар, шаъра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар.
				«Хаъхочун да» Чахкиев С.	
				Кл. ар. дешар Хашагульгов 1 «Лийг» .	
25	1.04		1		Влаши ладувг1а а къамаъла юкъе дакъа лаца а, сий де а ха деза дешархошта. Г1алг1ай мотт безаболийташ, метта к1оаргал тошкаш болх бар. Чулоацам хаттарашца тахка хар, хъабувцар, шаъра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар.
				Г1алг1ай йоазонхой. 12 с. Озиев С. «Къахъегам» , «Кадайли мекъали» , «Совг1ат».	
				Озиев С. «Бераш-дегаг1оз»	
				Зязиков Б. «Б1аъсти».	
				Осмиев Хъ. «Керда шу» , «Б1аъсти йоаг1а».	
				Муталиев Хъ. «Кулгаши б1аргаши». «Б1аъстан дог1а».	
26	8.04		1	«Муталиев Хъ. «Кулгаши б1аргаши». «Б1аъстан дог1а».	Чулоацам хаттарашца тахка хар, хъабувцар, шаъра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар. Дешашца сурт-сибат дила хар. Дикадар, водар къоастаде хар.
				Яндиев Дж. «Лермонтовга». Яндиев Дж. «1а» , «Б1аъсти».	
				Ведзижев А. «Мух». Ведзижев А. «Низа	

				овла» Чахкиев С. «Безама юххъанцара оаг 1 илг»	
27	1504		1	Чахкиев С. «Нана» Плиев М-С. «Тирк» , «Бутт» Плиев М-С. «Са моаршал да хьога» Гагиев Г. «Г1айг1а оаш ма елаш», «Г1араг1ураш»	Чулоацам хаттарашца тахка хар, хьабувцар, шаъра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар. Дешашца сурт-сибат дила хар. Масалаш кхувла, текста доаг1а кицаш кхувла хар.
28	2204		1	Дувца вай ноаноех лаъца. 4 с. Муталиев Хь. «Нана». Гагиев Г. «Нана тхъайса улл.» Мальсагов .А. «Оаг1ув хьаллаъцача». Шадиев С. «Даъци». Осмиев Хь. « Нана дагалаъца». Хамхоев А. « Кхалнах».	Чулоацам хаттарашца тахка хар, хьабувцар, шаъра дешар. Текста доакъашхошта метта деша хар, хоржаш деша хар. Дешашца сурт-сибат дила хар. Масалаш кхувла, текста доаг1а кицаш кхувла хар.
29	605		1	Хьамсара 1алама сурташ. 9 с. Плиев А. «Шера ханаш», «Аькхе»	Лоаца йоазонхочун вахарахи кхолламахи дувца хар. Дагахьа цу йоазонзочун ши-кхо байт хар. Шаъра дешар йоазонхочун уйла оазаца д1ахойташ. Дувцара къамаьл отгаде хар. Тоабаца болх бе хар, цун юкъе

			<p>Чаплина В. «Ткъамашца лела сахъат»</p> <p>Николаенко И. «Лоаман хий» Гагиев Г. «Даъхе» Плиев А. «Блаъсти йоалаш»</p> <p>Осмиев ХЪ. «Блаъстан денош» ,</p> <p>Гагиев Г. «Блаъсти», Кодзоев Н. «Блаъстинг»</p> <p>Мякиев А. «Селалад»</p>	<p>ший моттиг йовзар, цох доаккхал дар. Байтах боала пайда эцар. Керда дешаш юкъедоаладар. Рифма фуй хар.</p>
30	1305	1	<p>Арапиев ХЪ. «Хъаст»</p> <p>Гагиев Г. «Вловнаш». «Глаи цун тлехъеи».</p> <p>Шадиев С. «Чарахъал дитар». «Бакъилг»</p> <p>Арчаков Т.</p>	<p>Шаъра дешар йоазонхочун уйла озаца длахойташ. Дувцара къамаъл отгаде хар. Тоабаца болх бе хар, цун юкъе ший моттиг йовзар, цох доаккхал дар. Байтах боала пайда эцар. Керда дешаш юкъедоаладар. Дийшачун корта бе хар. Поэта кхыйола байташ хар.</p>
31	2005	1	<p>Эрсий йоазонхой. 5 с.</p> <p>Пушкин А. «1уйре». «1ан сайре».</p> <p>Паустовский К. «Хъу». Чехов А. «Аързи».</p>	<p>Йоазонхочо г1алг1ай мотт кхоллара баъча балхах хар, цун моттиг хар г1алг1ай литература юкъе. Лоацца вахарахи кхолламахи дувцар. Ши-кхо произведени хар. Ши байт в1аши йистар, цар кертера уйла хъаала хар. Шаъра деша хар, мотт безар, ший кхетам шербар.</p>
32	2405	1	<p>«Толстой Л. «Циска к1ориг».</p>	<p>Турпала вахарах дувца хар, цун валара бахъан тахка а, цох къамаъл де а хар. Г1алг1ай турпалхой бовзар, цар г1улакхех дувца а пайда эца а хар. Даъхенцара безам совбаккхар, мохк лорабе безарах кхетам балар. Шаъра</p>

				Тютчев Ф. «Блабстан хиш». Блок А. « О, ма безам ба са ваха».	дешар, текст тахкар, хъаювцар, дийшачун корта бар.
33 34	27.05		1	« Крылов И. « Баскилги зунгати». Классал арахъа дешар «Тайп-тайпарча къамий фаьлгаш»	Шин поэта байтий чулоацам в I аши бистар, литературни приёмах дувцар, шаъра, оаз таоеш дешара болх бар, юкъарадар хъаала хар. Кертерча уйлах къамаьл дар. Мотт шаърбар. Машарах бола кхетам шербар.